

## Zaštita prava djece s teškoćama u razvoju i s problemima u ponašanju

Preporuke za zaštitu prava djece s teškoćama u razvoju i djece s problemima u ponašanju za 2018. godinu objavljene su u rubrikama **Odgoj i obrazovanje** i **Socijalna skrb**, prema područjima na koja se odnose.

### ODGOJ I OBRAZOVANJE

Iz Preporuke u povodu početka školske godine 2018./2019., upućene Ministarstvu znanosti i obrazovanja (MZO):

**Djeca s teškoćama u razvoju (TUR)** – Radi podizanja kvalitete inkluzivne prakse u osnovnim i srednjim školama ponovili smo preporuku o potrebi žurnog donošenja *Pravilnika o pomoćnicima u nastavi i stručnim komunikacijskim posrednicima* te da se u njemu jednoznačno definiraju uvjeti, kriteriji i pravila u vezi s osiguravanjem modela podrške za učenike s TUR. Naglasili smo nužnost pronalaženja rješenja za sustavno (su)financiranje pomoćnika u nastavi/stručnih komunikacijskih posrednika za djecu s TUR i razvijanje modela njihove edukacije i supervizije tijekom procesa uključivanja. Istaknuli smo potrebu uvođenja novih mehanizama za praćenje provedbe različitih vrsta primjerenih programa odgoja i obrazovanja u osnovnim te, posebice, srednjim školama. Preporučili smo izradu jednostavnih uputa za škole, poput vodiča ili protokola postupanja, za provedbu različitih vrsta primjerenih programa odgoja i obrazovanja. Apelirali smo na veću fleksibilnost nadležnih institucija u donošenju odluka o nastavku školovanja učenika s TUR pri rješavanju situacija koje su iznimka od pravila i opravdane su s obzirom na etiologiju djetetovih teškoća.

**Nasilje u odgojno-obrazovnim ustanovama i djeca s problemima u ponašanju (PUP)** – Preporučili smo: da škole i dječji vrtići upoznaju roditelje i djecu s propisima koji reguliraju poduzimanje mjera zaštite učenika u slučajevima nasilja te s aktivnostima koje je odgojno-obrazovna ustanova dužna poduzeti; kontinuirano upoznavanje roditelja s problematikom nasilja i nenasilnog rješavanja sukoba – putem radionica, predavanja te raznih publikacija; poboljšati formalno socio-pedagoško i psihološko obrazovanje odgojno-obrazovnih djelatnika za problematiku nasilja i drugih problema u ponašanju djece te intenzivirati dodatne edukacije, uz osnaživanje djelatnika za prepoznavanje i identificiranje rizika u djetetovom životu te primjenu metoda njihovog ranog otkrivanja i ranog djelovanja; poticanje i uključivanje djece u kreiranje, osmišljavanje i provođenje preventivnih aktivnosti; intenzivnije provođenje preventivnih aktivnosti usmjerenih na razvoj socijalnih vještina djece, posebice komunikacijskih i onih za rješavanje sukoba; edukaciju radnika škole za provođenje metode medijacije u rješavanju vršnjačkih sukoba te što širu primjenu ove metode u školama zbog njezine dokazane učinkovitosti; kontinuirano unapređivanje međuinstitucionalne i međuresorne suradnje škole, CZSS-a, policije, ureda državne uprave i drugih nadležnih tijela u pristupu ovom problemu te organiziranje zajedničkih sastanaka s ciljem integracije pojedinačnih opažanja, jasnije percepcije djetetovih problema, preuzimanja odgovornosti i zajedničkog planiranja intervencija; intenzivnije povezivanje i razmjenu informacija o svakom djetetu prilikom prelaska iz dječjeg vrtića u školu i iz osnovne u srednju školu; individualnu procjenu svake situacije i djeteta te, osim represivnih pedagoških mjera, primjenu restitutivnih i psihosocijalnih intervencija kroz individualni plan postupanja koji se treba izraditi u suradnji s djetetom i njegovim roditeljima te drugim uključenim institucijama; ekipiranje stručnih službi škole sa socijalnim pedagozima koji bi, zbog specifičnih potreba ove skupine djece, bili nositelji mjera i aktivnosti u prevenciji i drugim intervencijama usmjerenim djeci u riziku i djeci s problemima u ponašanju; ustrojiti bazu podataka o svim preventivnim programima koji se provode u školama te primjenjivati znanstveno utemeljene

programe s dokazanom učinkovitošću; snažnije povezivanje i suradnju odgojno-obrazovnih institucija i JLP(R)S u definiranju potreba djece i provođenju preventivnih programa; što prije donijeti *Pravilnik o načinu i obliku provođenja odgojno-obrazovne podrške i stručnog tretmana za učenike u riziku za razvoj problema u ponašanju i s problemima u ponašanju*, a na što obvezuje *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi (ZOOSŠ)*. Upozorili smo da, u slučaju nasilja nad djecom od strane odraslih osoba u odgojno-obrazovnim ustanovama, ravnatelji moraju poduzeti sve zakonske mjere u odnosu na počinitelje te slučaj prijaviti nadležnim institucijama, bilo da su počinitelji djelatnici ustanove ili druge osobe.

Ostale preporuke u području odgoja i obrazovanja:

### **Zapošljavanje socijalnih pedagoga u osnovnim školama**

Nakon saznanja da je u OŠ Dragutina Tadijanovića u Vukovaru oformljen poseban razredni odjel za djecu s problemima u ponašanju u koji će biti upućivana djeca iz svih gradskih škola, a da MZO nije odobrilo zapošljavanje socijalnog pedagoga, uputili smo preporuku MZO-u. Istovjetnu preporuku uputili smo i u vezi s OŠ Vijenac u Osijeku, u kojoj već drugu školsku godinu postoji poseban odjel za djecu s problemima u ponašanju, koji radi bez potrebnih stručnjaka – socijalnog pedagoga i psihologa. Naglasili smo da je odgovarajuća stručna podrška minimalni standard bez kojeg je otežano ostvarivanje odgoja i obrazovanja djece s problemima u ponašanju. Odgovor MZO-a još očekujemo.

## **SOCIJALNA SKRB**

### **Ranjive skupine djece**

#### **Veća dostupnost informacija o pravima djece s TUR**

Pravobraniteljica za djecu preporučila je MZ-u i MDOMSP-u kreiranje unificirane brošure (letka) s pravima i uslugama iz sustava zdravstvene i socijalne skrbi za djecu s TUR i njihove roditelje. Predložili smo da se spomenuta brošura/letak distribuira u pedijatrijskim ordinacijama. MZ je prihvatilo našu inicijativu te je, u suradnji s HZZO-om i MDOMSP-om započeo aktivnosti prikupljanja relevantnih podataka o pravima i uslugama za djecu s TUR i njihove roditelje iz sustava zdravstvene zaštite i sustava socijalne skrbi, kako bi oni putem Centralnog zdravstvenog informacijskog sustava bili dostupni svim ordinacijama na razini primarne zdravstvene zaštite koje u svojoj skrbi imaju djecu.

#### **Objavlivanje mreže socijalnih usluga**

Sukladno *Odluci o mreži socijalnih usluga*, koja predviđa objavu Izvješća o popunjenosti mreže socijalnih usluga šest mjeseci nakon svakog objavljenog javnog poziva za podnošenje ponuda za dodjelu ocjene o usklađenosti sa standardima socijalnih usluga, uputili smo preporuku MDOMSP-u. Preporučili smo javno objavljivanje podataka o mreži socijalnih usluga kako bi se mogla pratiti pokrivenost i dostupnost određenih usluga (npr. usluga rane intervencije) po županijama. Preporuka je načelno prihvaćena.